הא איתהנית. אפילו למ"ד בפ"ק דב"ב (דף יב:) כופין אומו על מדת קדוש והיכנין ליה אחד מגרת שאני הכא שהיה יכול למוגעו מתחילה מלדור בביתו ולמ"ד התם מעלינן ליה בנכסי דבר מוריון משום דדמי למוגע חבירו מתחילה לדור בביתו אבל הכא כבר דר ואם תאמר ההוא דתחב לו חבירו בבית הבליעה דרים אלו ערות (כתובות דף ל:) אמאי חייב האוכל זה נהנה הה לא חסר הוא שאם היה מחזיר היתה נמאסת ואין שום כלום וי"ל דלא דמי הואיל ונהנה מממת החסרון שהיה מתחילה מידי דהוי אהא דתנן מתוך הרחבה משלם מה שנהנית דאלעיסה לא מחייב דהוי שן בהה"ר אלא הנאת מעיו מחייב אע"פ שאם מחזירו אין שום כלום:

אפקורי מפקר להו. לא לגמרי דא"כ אפילו מה שנהנית לא משלם אלא מתי"אם מהם שפטור שיתקלקלו מחמת שרבים דורסים עליהם [6]עד שלא יבואו לדמי מה שנהנית: **את** גרמת לי הקיפא יתירא. מתוך פירוש הקונטרס משמע דמיירי בגדר שבין שדהו לשדה ניקף וקשה דהיכי תביב ליה זה נהנה הה אין חסר הואיל שכל אותו הגדר לא נעשה אלא להפסיק בין שדותיו לשדה ניקף ועוד דהוה ליה למימר את גרמת לי כל זה הניקף להקיפא יתירתא משמע שגרם ליה להרבות אלא נראה שמבחוץ סביב לד' רוחות הקיף והקיפא יתירא משום שמחמת שדה האמצעי הסיקף גדול יותר מדאי: **אם** עמד ניקף. בסדר המשנה ל"ג בהדיא ניקף אלא לגיסא דמפרש התם דקאי אניקף דיק הכא: **טעמא** דניקף הא מקיף פטור.

ואפילו רבנן לא פליגי אלא משום דאמ"ל את גרמת לי הקיפא יתירא ואי"מ ואי זה נהנה הה לא חסר פטור אפילו עמד ניקף נמי וי"ל שאני עמד ניקף דגלי אדעתיה דניחא ליה בהנאה ולא דמי לדר במצר חבירו דלא גלי אדעתיה אלא בחנם: **ת"ש** ר"י אומר. ואפילו רבנן לא פליגי אלא משום דניחא לעלייה משמעבד: **נתנה** לחבירו כו'. בפ"ק דחגיגה (דף י:) פרץ מכלי מגזל גזליה מה לי הוא מה לי חבירו ומשני באבני בנין המסורות לגזבר עפקינן ואי"מ מ"מ למעול דהוי מתכרן לקנות ואפילו לא"ד (ב"מ דף מא.) שליחות יד לריכה חסרון ה"מ כשאין מתכרן לקנות הכל וי"ל דאין אדם מועל אלא במתכרן להוליאו מרשות מי שהוא והכא הוא פטור שלו הוא: **והוא** שהניחה ע"פ ארובה. פ"ה דלא קבעה בבנין דלא הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה ותימה כי קבעה נמי לא קני דשינוי החזר לברייתו הוא כדאמר בהגזל קמא (בקמא לו:) האי דגזל נסכא מחבריה עבדיה זוזי לא קני כשינוי מ"ט דהדר עביד להו נסכא: **אשגורי** לא אשגח ביה. ושמואל עצמו הדר ביה כדאמרינן בפרק השואל (ב"מ דף נע:): בהדיוט מדקתני דמי דר מתחיה מייב ואע"ג דשלא מדעת הקדש עבד: בהקדש ליכא למימר שלא מדעת דדעת שכינה איכא הלכך בהדיוט מדעת דמי: אין

הא איתהנית א"ל מתניתין היא הי מתניתין א"ל לכי תשמש לי שקל סודריה כרך ליה א"ל אם נהנית משלמת מה שנהנית אמר רבא [5]כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה דאע"ג דלא דמי למתניתין קבלה מיניה האי זה נהנה וזה חסר והאי זה נהנה וזה לא חסר הוא ורמי בר חמא סתם פירות ברשות הרבים אפקורי מפקר להו תנן [6]א המקיף חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב שאני התם דאמר ליה את גרמת לי הקיפא יתירא מתוך פירוש הקונטרס משמע דמיירי בגדר שבין שדהו לשדה ניקף וקשה דהיכי תביב ליה זה נהנה הה אין חסר הואיל שכל אותו הגדר לא נעשה אלא להפסיק בין שדותיו לשדה ניקף ועוד דהוה ליה למימר את גרמת לי כל זה הניקף להקיפא יתירתא משמע שגרם ליה להרבות אלא נראה שמבחוץ סביב לד' רוחות הקיף והקיפא יתירא משום שמחמת שדה האמצעי הסיקף גדול יותר מדאי: **אם עמד ניקף. בסדר המשנה ל"ג בהדיא ניקף אלא לגיסא דמפרש התם דקאי אניקף דיק הכא: **טעמא** דניקף הא מקיף פטור.

ואפילו רבנן לא פליגי אלא משום דאמ"ל את גרמת לי הקיפא יתירא ואי"מ ואי זה נהנה הה לא חסר פטור אפילו עמד ניקף נמי וי"ל שאני עמד ניקף דגלי אדעתיה דניחא ליה בהנאה ולא דמי לדר במצר חבירו דלא גלי אדעתיה אלא בחנם: **ת"ש** ר"י אומר. ואפילו רבנן לא פליגי אלא משום דניחא לעלייה משמעבד: **נתנה** לחבירו כו'. בפ"ק דחגיגה (דף י:) פרץ מכלי מגזל גזליה מה לי הוא מה לי חבירו ומשני באבני בנין המסורות לגזבר עפקינן ואי"מ מ"מ למעול דהוי מתכרן לקנות ואפילו לא"ד (ב"מ דף מא.) שליחות יד לריכה חסרון ה"מ כשאין מתכרן לקנות הכל וי"ל דאין אדם מועל אלא במתכרן להוליאו מרשות מי שהוא והכא הוא פטור שלו הוא: **והוא** שהניחה ע"פ ארובה. פ"ה דלא קבעה בבנין דלא הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה ותימה כי קבעה נמי לא קני דשינוי החזר לברייתו הוא כדאמר בהגזל קמא (בקמא לו:) האי דגזל נסכא מחבריה עבדיה זוזי לא קני כשינוי מ"ט דהדר עביד להו נסכא: **אשגורי** לא אשגח ביה. ושמואל עצמו הדר ביה כדאמרינן בפרק השואל (ב"מ דף נע:): בהדיוט

**הא איתהנית א"ל מתניתין היא הי מתניתין א"ל לכי תשמש לי שקל סודריה כרך ליה א"ל אם נהנית משלמת מה שנהנית אמר רבא [5]כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה דאע"ג דלא דמי למתניתין קבלה מיניה האי זה נהנה וזה חסר והאי זה נהנה וזה לא חסר הוא ורמי בר חמא סתם פירות ברשות הרבים אפקורי מפקר להו תנן [6]א המקיף חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב שאני התם דאמר ליה את גרמת לי הקיפא יתירא [7]אם עמד ניקף וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל טעמא דגדר ניקף הא מקיף פטור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור שאני התם [7]דאמר ליה לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא ת"ש [8]הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה הרי בעל העלייה בונה בית ויושב בה עד שיתן לו יציאותיו יציאותיו הוא דמחייב ליה בעל הבית הא שכרו לא ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור שאני התם דביתא לעלייה משתעבד ת"ש רבי יהודה אומר אף זה [9] הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב שאני התם משום שחרורייתא דאשייתא שלחוה בי רבי אמי אמר וכי מה עשה לו ומה חסרו ומה הזיקו רבי חייא בר אבא אמר [10]נתיישב בדבר הדר שלחוה קמיה דרבי חייא בר אבא אמר [11]כוליה האי שלחו לי ואזלי אילו אשכחי בה טעמא [12]לא שלחנא להו אתמר רב כהנא א"ר יוחנן [13]אינו צריך להעלות לו שכר רבי אבהו אמר רבי יוחנן צריך להעלות לו שכר אמר רב פפא הא דרבי אבהו [14]לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר דתנן [15]נטל אבן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל יבנאה לתוך ביתו הרי זה לא מעל עד שידור תחתיה שוה פרוטה ואמר שמואל [16]והוא שהניחה על פי ארובה ויתיב רבי אבהו קמיה דר' יוחנן וקאמר משמיה דשמואל זאת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר ושתק ליה איהו סבר מדשתיק מודה ליה ולא היא אשגוחי לא אשגח ביה כדרבה דאמר [17]רבה הקדש שלא מדעת בהדיוט

הא איפכא. דאי לאו מגר דידי הות אוגר אחריני: **לכי תשמש לי.** כשתשמשני שימוש אחד אומר לך: **כרך ליה סודרא.** קיפל לו סודר שלו: **משלמת מה שנהנית.** אלמא בתר הנאה אזלינן: **גברא דמריה סייעיה.** רמי בר חמא: **דאע"ג דלא דמיא.** הא בעינא למתניתין: **קיבלה.** רב חסדא מיניה ולא אותביה מידי: **מפקר להו.** ולא מיסר מידי דהא קופן לאיבוד: **משלם רוחותיו.** שהיה לו לראובן שלש שדות אצל שדה שמעון משלש רוחותיו: **וגדר.** ראובן את הראשונה שמוך לשדה שמעון לבד אחיצות אילונות שהיו לו ביון לשאר הנקעות: **ואם השניה והשלישית.** כזה: **אין מחייבין אותו.** אין מחייבין את שמעון כלום דאמאי אהני ליה הרי שדהו פתוחה מצד רביעית: **הא רביעית.**

הא אם היה לו לראובן ד' שדות מארבע רוחות של שמעון וגדרן אחיינין את שמעון לתת את אלקן בתחיצות הפנימיות שביון לראובן: **זה נהנה.** שמעון: **וזה לא חסר.** ראובן שהרי יש לו לגדור שדהו: **הקיפא יתירא.** דאי לאו שדה של שמעון בין שדותיו הוי סגי ליה בתחיצות אילונות והוו כל שדותיו גדורים והלכך אחר הוא דאמרינן: **אם עמד ניקף וגדר את הרביעית.** גלי אדעתיה דניחא ליה בהקיפו של ראובן ומגלגלים עליו את הכל לתת את אלקן לראובן: **הא מקיף.** הא אם קנה מקיף עוד שדה רביעית אצל שמעון וגדרה פטור שמעון: **לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא.** לא היה יכולת בידי לגדור גדר של אבנים וסגי לי בגדר קוליס בר זחא להבדיל ביני וביניך: **בבית והעלייה.** בית של זה והעלייה שעל גבה הוא של אחר: **יציאותיו.** מה שהוליא על הבית. אלמא אחייבי ליה כל יציאותיו ואינו מנכה לו שכר מה שעמד בבית אלמא זה נהנה שהיה לו לשכור אחרת וזה לא אחר דבלאו הכי לא בעי אינו למבנייה פטור הנהנה: **דבית לעלייה משתעבד.** שעל הבית לסבול העלייה הלכך הדין עם זה לגדור כו': **רבי יהודה אומר כו'.** אמנה קמא פליג דבעל העלייה צריך להעלות שכר לבעל הבית: **שחרורייתא דאשייתא.** שמשחיר לו הבתלים הלכך אחר הוא אצל בית יש לא: **שלחוה בי רבי אמי.** להא בעינא לעיל זה נהנה וזה לא אחר מהו: **מה אחרו.** זה עמד בבית דלא קיימא לאגרא: **נתיישב בדבר.** נעיין בה: **לאו בפירוש אתמר.** לאו בהדיא שמעה רבי אבהו מיניה דר' יוחנן: **נטל אבן או קורה.** אחרים בנין אחר: **לא מעל.** דמעיקרא נמי ברשותיה הוי כי השתא ולא שינוי הוא: **נתנה לחבירו.** קנייה מבירו לגזבר יש לו רשות ליתן זה שהוליאו לאולין מעל: **בנאה.** גזבר בתוך ביתו לא מעל כו': **והוא שהניחה ע"פ ארובה.** ולא קבעה בבנין דלא הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה: **זאת אומרת.** דבר דר תחתיה מעל ואע"ג דלא בעייה. הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר. אפילו בחצר דלא קיימא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא אחר. דהא הכא שלא מדעת הקדש דר ויקאמר דמשלם מעילה בהקדש (ב"מ צט:).

עין משפט נר מצוה

לה א ב ג מיי' פ"ג מהלכות שכנים הלכה ג סמג עשין סב טור ש"ע ח"מ סי' קנח סעיף ו וש"ש:

לו ד מיי' שם פ"ד הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קסד סעיף ה:

מ ה מיי' פ"ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט סמג עשין נג טור ש"ע ח"מ סי' שמג סעיף ו:

מא ו מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה ז ח וע"ש כ"מ סמג עשין רי:

מב ז ח מיי' שם הלכה ח:

מוסף רש"י

כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה. כמה שמוך ותוגנת ואין נרוך לדאג מכל דעה מי שהקב"ה נעזרו (יומא כב:). **המקיף חבירו משלש רוחותיו.** שקנה ג' שדות סביב שדה חבירו לשנאת מגריה וגדר את שלשתן ונמלא שדהו של אחמצי זה מוקף משלש רוחותיו (ב"ב ד:). **אין מחייבין אותו.** לתת כלום, דאמרינן דבשם נקנה מקום שהנו שלא לגדור הוא. הנ"ה תמ"ש (תוס' מורנו שמואל, והוא הרשב"ם) וה"ג טעמא משום דאמרי לא מהני ליה מידי שבכל יכולים לבימם מרות רביעית, הא רביעית מחייבין אותו דאמרינן בגמ', ואע"ג דאמרינן דבשם נקנה מקום שהנו שלא לגדור הוא, ה"מ בין נקנה לנקנה וכותל גמור ר' אמות בשם הוא דלא בעינן לגיבא סחוך לאיה, אבל בבגיל סחוך בהמות שלא יכנסו לשדה צריך לגדור גדר שלו עשרה עפמים המוגע מלינמם הבהמות (שם). **הבית והעלייה של שנים.** בית של זה והעלייה של זה שאלקו כך נעמלת אמיתן (ב"מ קיז:). **אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות.** האומה והתקרה בתחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה האומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העליונה של בנ (שם). **הרי בעל העלייה בונה בית.** לגמרו עד תקרה התחתונה, ויושב בה עד שיתן לו יציאותיו. ואח"כ יצא ממנו ויבנה עליתו (שם). **נתיישב בדבר.** נעיין בה עד שתתישב דעתנו להביא הלכה (ב"מיון סג:). **נתנה לחברו הוא מעל.** הטמן מעל שהוליאה לאולין (מעילה כ:) דליון שנתנם לו הוליאן מיד הקדש לאולין (חגיגה י:) שקנאה מבירו בתחתנו והוא יצאם להקדש (ב"מ צט:). **וחבירו לא מעל.** בכל שיעשה הוא בה, דהא דיליה הוא ואפילו דהאיך בלשון להקדש מדמתיא (ויקרא ה) ואמר מעל מן הקדש ישלם (חגיגה י:). **בנאה לתוך ביתו הרי זה לא מעל כו'.** נמס' חגיגה (שם) פרכינן מכדי מקבל שקליה, מה לי בנאה הוא מה לי נתנה לחבירו, ואוקמינן בגזבר שאחני קדש מסורין לו עפקינן, דבלאו הכי נמי ברשותיה הוה מנחת, הלכך לא מעל בהנבתתו (ב"מ צט:). **והוא שהניחה על פי ארובה.** לפקוק האלוכה וכל שעה שילה טוטלה ולא שייה מידי (חגיגה יא:). **זאת אומרת.** דבר דר תחתיה מעל ואע"ג דלא בעייה. הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר. אפילו בחצר דלא קיימא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא אחר. דהא הכא שלא מדעת הקדש דר ויקאמר דמשלם מעילה בהקדש (ב"מ צט:).

מסורת הש"ס

א) יומא סב: ופי' שם כפי' הש"י ד"ה כמה לא חלי. **ב)** ב"ב ד:, **ג)** ב"מ קח. [ע"ש], **ד)** [ניטין סג:], **ה)** [שבועות מח.], **ו)** [מי לא שנתן?], **ז)** [בכרכות ט. וש"נ], **ח)** חגיגה י: ב"מ נט: מעילה יט:, **ט)** [חגיגה יא.], **י)** ע"ש מעילה כ. ע"ש], **יא)** [בב"מ נט: תי' רבא], **יב)** ב"מ עד שלא יכולו אלא לדמי.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' יהודה אומר אף זה דר כל"ל ואות ה' נמחק:

גליון הש"ם

גמ' לבי תשמש. עי' מ"ל פ"ג מהלכות שכנים הלכה ח:

רבינו חננאל

הכל לדור אצלם בלא שכירות. וזה לא חיסר שאינה עומדת לשכירות חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר איבעיא להו ובתר דשמיש רב חסדא כתלמיד לרב לרמי בר חמא פשטיה ליה מהא דתנן אם נהנית משלמת מה שנהנית. ודחי' לה ואמרי' ולא היא בעיין זה נהנה וזה לא חיסר ופתני' זה נהנה וזה חיסר. והא דתנן בסמילה נטל אבן או קורה של הקדש בנאה בתוך ביתו לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה ואמר שמואל והוא שהניחה על פי ארובה דשמואל אמר אם בנאה בתוך הבית חייב מיד. ורי"ק ר' אבהו מדברי שמואל ואמר זאת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר דסבר לה כדרבה דאמר שכירות הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com